



Új alapra kell helyezni a civilek állami támogatását

(sajtóanyag)

A civil társadalom részvételével kialakított, átlátható, szakmai alapokon nyugvó állami támogatási rendszerre van szüksége a civil szektornak. A jelenlegi Nemzeti Együttműködési Alap (NEA) a minimális elvárásoknak sem felel meg, működése elmélyíti a civil szektor megosztottságát, ezért jelentős reformra szorul - derült ki a Civilek Új Alapon koalíció országos szinten rekordszámú civil szervezetet megszólító kutatásából.

A NEA a magyar civil szektor, különösen a kisebb, helyi szervezetek alapvető fontosságú állami forrása. **2012-es megalapítása óta az állami alapon keresztül 117 milliárd forint támogatás került túlnyomórészt átláthatatlan módon a civil szektorhoz.** A NEA a 2010 utáni Fidesz kormányok pénzügyi eszköze volt arra, hogy megerősítse a civil szektor jó és rossz civilek felosztását. Működése a NER más intézményeihez hasonlóan törvényes volt, de sok esetben politikai célok mentén kormányzati szervezetek kifizetőhelyeként működött, feudális viszonyokat teremtett, rontotta a civil szektor bizalmát az állam felé, és aláásta a civil szektor versenyképességét.

A Civilek Új Alapon koalíció kutatásának célja az volt, hogy feltárja a NEA, a legjelentősebb civileknek szóló támogatási rendszer működését. A NEA jellege miatt nem volt megállapítható, hogy kik és milyen feltételek mentén, mennyi támogatást kaptak az évek során. A civil szektor támogatására létrehozott alap hatékonyságával kapcsolatban eddig nem készült átfogó kutatás, emellett a civil szervezetek körében sem történt széles körű szükségletfelmérés arra vonatkozóan, hogy milyen támogatási formának és rendszernek érzik leginkább szükségét.

A kérdőíves kutatását 665 szervezet töltötte ki, ami kiemelkedő eredménynek számít. **A civil szervezetek ilyen mértékű részvételére nincsen példa az elmúlt évekből.** A kérdőív eredményeinek feldolgozását, értelmezési keretbe helyezését megyei fórumok, interjúk segítették. A felmérésben való részvétel önkéntes alapon történt, a válaszadók száma, szervezeti sokszínűsége és a minta földrajzi, tevékenységi és méret szerinti változatossága miatt az eredmények mellett nem lehet elmenni.





Az eredmények alapján az alábbi megállapítások tehetők:

- **A NEA súlyos politikai befolyás alatt működik.** A válaszadók 58%-a, ezen belül a NEA által támogatott szervezetek 52%-a egyetértett azzal az állítással, hogy a támogatások egy része nem tekinthető teljesen pártsemlegesnek. A NEA nem működött olyan egyértelmű kormányzati kifizetőhelyként, mint a Városi Civil Alap vagy a Magyar Falu Program Falusi Civil Alap, de a civilek tapasztalatai és a rendelkezésre álló adatok alapján elmondható, hogy **rendszeres, nagyobb támogatást kapni leginkább politikai kapcsolatokon keresztül lehetett.**
- **A NEA döntéshozatali folyamatába alapvetően kódolva van a politikai befolyás, a Tanács és a kollégiumok tagjainak kétharmadát miniszteri és parlamenti szakbizottságok delegálják.** A NEA Tanács korábbi (alapító) elnöke Csizmadia László a Békemenetet szervező CÖF/CÖKA vezetője. A sajtóban megjelent cikkek alapján elmondható, hogy NEA-ból legtöbb forrást nyerő civil szervezetek többsége egyértelműen kötődik a Fideszhez, önkormányzatokban aktív jelölő és kampányoló szervezetek is forráshoz jutottak.
- **A NEA működése nem átlátható.** A válaszadók 53%-a, ezen belül még a támogatást kapott szervezetek 43%-a szerint a NEA nem átláthatóan és nem szakmai alapokon működik. A NEA támogatási döntései kapcsán másfél évtizedig nem készült nyilvános, keresgető nyerteslista, ami például egy civilek által továbbosztott EU-s forrás kapcsán például alapkövetelmény. A független média munkája kellett ahhoz, hogy a 2012 óta hozott döntések kereshető adatbázisba kerüljenek.
- A NEA a magyar civil társadalom alapvető támogatási forrása. A NEA összesített megítélését vizsgáló kérdésnél a válaszadók 58%-a szerint a rendszernek egyaránt vannak pozitív és negatív elemei. **A civil szervezeteknek szóló állami támogatást meg kell őrizni, de a civil szervezetek valós szükségletei alapján kell átalakítani.**
- A kérdőívet kiegészítő 7 helyi, személyes fórum (Debrecen, Eger, Miskolc, Nyíregyháza, Pécs, Szeged, Szekszárd) és több NEA döntéshozóval készített anonim interjú egészítette ki. Ezek alátámasztották, hogy 2012 óta a Nemzeti Együttműködési Alapban a **kormányzati központosítás**, a szakmai szempontok politikai felülírása, valamint a civil szektor autonómiájának szisztematikus leépítése zajlik. A rendszerszintű bizalomvesztés jele, hogy a civil szektor kevesebb mint egyharmada pályázik a forrásra, és az ő többségük is az egyszerűsített formára.





ujalapon.hu

- A helyi fórumok és a döntéshozói interjúk alapján is komoly szakmai problémák látszanak (átfedések és aránytalanságok a kollégiumi rendszerben, tíz éve változatlan értékelési szempontok, a Tanács túlzó befolyása). Jellemző hogy sok szervezet beletörődött abba, hogy kizárólag az egyszerűsített (kis összegű) pályázatot van esélye megnyerni.

A **Civilek Új Alapon koalíció** tagjai 2025 őszén indították a programot, melynek célja, hogy értékelje a NEA működését, és átlátható, szakmailag megalapozott, széleskörűen elfogadott, a civil szervezetek számára hiteles állami alap koncepcióját alakítsa ki, majd közvetítse azt a döntéshozók felé.

Budapest, 2026.06.11.



Háttéranyagok letöltése